

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

14 iunie 2016 *

„Recurs — Membru al Parlamentului European — Indemnizație pentru asistență parlamentară — Restituire a plății nedatorate — Recuperare — Măsuri de aplicare a Statutului deputaților în Parlament — Respectarea dreptului la apărare — Principiul imparțialității — Prescripție — Regulamentul (UE, Euratom) nr. 966/2012 — Articolele 78-81 — Regulamentul delegat (UE) nr. 1268/2012 — Articolele 81, 82 și 93 — Principiul protecției încrederii legitime — Termen rezonabil”

În cauza C-566/14 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 6 decembrie 2014,

Jean-Charles Marchiani, cu domiciliul în Toulon (Franța), reprezentat de C.-S. Marchiani, avocat,

recurent,

cealaltă parte din procedură fiind:

Parlamentul European, reprezentat de G. Corstens și de S. Seyr, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârât în primă instanță,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnul A. Tizzano, vicepreședinte, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii M. Ilešič (raportor), J. L. da Cruz Vilaça și A. Arabadjiev, doamna C. Toader și domnii D. Šváby și F. Biltgen, președinți de cameră, și domnii J.-C. Bonichot, M. Safjan, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, C. Vajda și S. Rodin, judecători,

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: doamna V. Giacobbo-Peyronnel, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 8 decembrie 2015,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 19 ianuarie 2016,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: franceza.

Hotărâre

- 1 Prin recursul formulat, domnul Jean-Charles Marchiani solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 10 octombrie 2014, Marchiani/Parlamentul (T-479/13, nepublicată, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2014:866), prin care acesta a respins acțiunea având ca obiect anularea deciziei secretarului general al Parlamentului European din 4 iulie 2013 referitoare la recuperarea de la recurent a unei sume de 107 694,72 euro (denumită în continuare „decizia în litigiu”) și a notei de debit aferente nr. 2013-807 din 5 iulie 2013 (denumită în continuare „nota de debit în litigiu”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Regulamentul (UE, Euratom) nr. 966/2012

- 2 Regulamentul (UE, Euratom) nr. 966/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2012 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii și de abrogare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 1605/2002 al Consiliului (JO 2012, L 298, p. 1) prevede la articolul 78, intitulat „Constatarea creanțelor”, următoarele:

„(1) Constatarea unei creanțe este actul prin care ordonatorul de credite competent:

- (a) verifică existența datoriei;
- (b) determină sau verifică realitatea și cuantumul datoriei;
- (c) verifică condițiile de exigibilitate a datoriei.

(2) Resursele proprii puse la dispoziția Comisiei și orice creanță identificată ca fiind certă, în sumă fixă și exigibilă, sunt constatate printr-un ordin de recuperare înaintat contabilului, urmat de o notă de debit transmisă debitorului, ambele documente fiind întocmite de ordonatorul de credite competent.

(3) Sumele plătite în mod necuvenit se recuperează.

(4) Comisia este împuternicită să adopte acte delegate în conformitate cu articolul 210 în ceea ce privește stabilirea normelor detaliate privind constatarea creanțelor, inclusiv procedura și documentele justificative, precum și dobânda penalizatoare.”

- 3 Articolul 79 din acest regulament, intitulat „Ordonanțarea recuperărilor”, prevede la alineatul (1):

„Ordonanțarea recuperărilor este actul prin care ordonatorul de credite competent dă dispoziție contabilului, prin emiterea unui ordin de recuperare, să recupereze o creanță pe care a constatat-o respectivul ordonator de credite competent.”

- 4 Articolul 80 din regulamentul menționat, intitulat „Reguli privind recuperările”, prevede la alineatul (1):

„Contabilul se ocupă de ordinele de recuperare a creanțelor constatate în mod corespunzător de ordonatorul de credite competent. Contabilul depune toate eforturile pentru a se asigura că Uniunea își încasează veniturile și se asigură că drepturile Uniunii sunt respectate.

Contabilul recuperează sumele prin compensarea lor cu creanțele echivalente ale Uniunii asupra oricărui debitor care are, la rândul lui, asupra Uniunii o creanță. Aceste creanțe trebuie să fie certe, în sumă fixă și exigibile.”

- 5 Potrivit articolului 81 din Regulamentul nr. 966/2012, intitulat „Termen de prescripție”:

„(1) Fără a aduce atingere dispozițiilor reglementărilor speciale și aplicării [Deciziei 2007/436/CE, Euratom a Consiliului din 7 iunie 2007 privind sistemul de resurse proprii al Comunităților Europene (JO 2007, L 163, p. 17)], creanțele [Uniunii] asupra terților și creanțele terților asupra Uniunii fac obiectul unui termen de prescripție de cinci ani.

(2) Comisia este împuternicită să adopte acte delegate în conformitate cu articolul 210 în ceea ce privește stabilirea normelor detaliate privind termenul de prescripție.”

- 6 Articolul 81 alineatul (1) din Regulamentul nr. 966/2012 este redactat în mod analog cu articolul 73a din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 1605/2002 al Consiliului din 25 iunie 2002 privind regulamentul financiar aplicabil bugetului general al Comunităților Europene (JO 2002, L 248, p. 1, Ediție specială, 01/vol. 3, p. 198), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE, Euratom) nr. 1995/2006 al Consiliului din 13 decembrie 2006 (JO 2006, L 390, p. 1, Ediție specială, 01/vol. 7, p. 137).

Regulamentul delegat (UE) nr. 1268/2012

- 7 Articolul 81 din Regulamentul delegat (UE) nr. 1268/2012 al Comisiei din 29 octombrie 2012 privind normele de aplicare a Regulamentului nr. 966/2012 (JO 2012, L 362, p. 1) prevede:

„Pentru constatarea unei creanțe, ordonatorul de credite se asigură că:

- (a) creanța este certă, în sensul că nu este condiționată;
- (b) creanța este lichidă, exprimată exact în unități monetare;
- (c) creanța este exigibilă și nu face obiectul vreunui termen de plată;
- (d) informațiile privind debitorul sunt corecte;
- (e) suma care trebuie recuperată este contabilizată la postul bugetar corect;
- (f) documentele justificative sunt conforme și că
- (g) se respectă principiul bunei gestiuni financiare, în special în ceea ce privește criteriile menționate la articolul 91 alineatul (1) litera (a).”

- 8 Conform articolului 82 alineatele (1) și (2) din acest regulament delegat:

„(1) Constatarea unei creanțe se bazează pe documente justificative care certifică dreptul Uniunii.

(2) Înainte de constatarea unei creanțe, ordonatorul de credite competent verifică personal documentele justificative sau confirmă, pe propria sa răspundere, că s-a efectuat această verificare.”

- 9 Articolul 93 din regulamentul delegat menționat, intitulat „Norme în materie de termene de prescripție”, prevede:

„(1) Termenul de prescripție pentru creanțele deținute de Uniune în raport cu terți începe să curgă la expirarea scadenței comunicate debitorului în nota de debit, astfel cum se prevede la articolul 80 alineatul (3) litera (b).

Termenul de prescripție pentru creanțele deținute de terți în raport cu Uniunea începe să curgă la data la care este exigibilă plata creanței terțului în cauză, în conformitate cu angajamentul juridic corespunzător.

[...]

(6) Creanțele nu se recuperează după expirarea termenului de prescripție, astfel cum este stabilit la alineatele (1)-(5).”

- 10 Textul articolului 93 alineatul (1) din Regulamentul delegat nr. 1268/2012 corespunde celui al articolului 85b alineatul (1) din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2342/2002 al Comisiei din 23 decembrie 2002 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului nr. 1605/2002 al Consiliului (JO 2002, L 357, p. 1, Ediție specială, 01/vol. 4, p. 3), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE, Euratom) nr. 478/2007 al Comisiei din 23 aprilie 2007 de modificare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 2342/2002 de stabilire a normelor de punere în aplicare a Regulamentului nr. 1605/2002 (JO 2007, L 111, p. 13).

Normele privind cheltuielile și indemnizațiile deputaților în Parlamentul European

- 11 Articolul 27 alineatul 3 din Normele privind cheltuielile și indemnizațiile deputaților în Parlamentul European (denumite în continuare „Normele CID”) prevedea, în versiunea sa în vigoare până la data de 14 iulie 2009, următoarele:

„Dacă secretarul general, în consultare cu chestorii, are certitudinea că anumite sume au fost plătite în mod nejustificat în favoarea unor deputați ai Parlamentului European cu titlu de indemnizații prevăzute de prezentele norme, dă instrucțiuni în vederea recuperării acestor sume de la deputatul în cauză.”

- 12 Decizia Biroului Parlamentului European din 19 mai 2008 și 9 iulie 2008 privind normele de aplicare a Statutului deputaților în Parlamentul European (JO 2009, C 159, p. 1), în versiunea sa în vigoare după 21 octombrie 2010 (JO 2010, C 283, p. 9) (denumită în continuare „normele de aplicare”), prevede la articolul 68, intitulat „Recuperarea plăților necuvenite”, următoarele:

„(1) Orice sumă vărsată în mod nejustificat în aplicarea prezentelor norme trebuie restituită. Secretarul general dă instrucțiuni de recuperare a acestor sume de la deputații în cauză.

(2) Orice decizie privitoare la recuperarea sumelor este luată asigurându-se exercitarea efectivă a mandatului deputatului și buna funcționare a Parlamentului, deputatul în cauză fiind audiat în prealabil de secretarul general.

(3) Prezentul articol se aplică, de asemenea, foștilor deputați și terților.”

- 13 Titlul III din normele de aplicare menționate, intitulat „Dispoziții generale și finale”, cuprinde un capitol IV referitor la „Dispoziții finale”. În capitolul IV, articolul 72, intitulat „Contestarea”, prevede:

„(1) Orice deputat care consideră că prezentele norme au fost puse în aplicare în mod incorect cu privire la persoana sa de către serviciile competente poate adresa în scris o contestație secretarului general.

Decizia Secretarului General cu privire la contestație prezintă motivele pe care se întemeiază.

(2) În cazul în care nu este de acord cu decizia Secretarului General, deputatul poate solicita, în termen de două luni de la notificarea deciziei Secretarului General, trimiterea chestiunii către chestori, care iau o hotărâre după consultarea Secretarului General.

(3) Dacă una dintre părțile unei proceduri de contestare nu este de acord cu decizia adoptată de chestori, aceasta poate solicita, în termen de două luni de la notificarea deciziei respective, trimiterea chestiunii Biroului, care ia decizia finală.

(4) Prezentul articol se aplică moștenitorilor legali ai deputaților, precum și foștilor deputați și moștenitorilor legali ai acestora.”

- 14 Potrivit articolului 74 din normele de aplicare:

„Sub rezerva dispozițiilor tranzitorii prevăzute la titlul IV, normele CID devin caduce în ziua intrării în vigoare a statutului.”

Istoricul litigiului

- 15 Domnul Marchiani a fost deputat în Parlament din 20 iulie 1999 până la 19 iunie 2004. Între anul 2001 și anul 2004, el a recurs la serviciile de asistență parlamentară ale doamnei T. și ale domnului T., precum și, între anul 2002 și anul 2004, la cele ale doamnei B. La 30 septembrie 2004, un judecător de instrucție de pe lângă tribunal de grande instance de Paris (Tribunalul de Mare Instanță Paris, Franța) l-a informat pe președintele Parlamentului că funcțiile exercitate între anul 2001 și anul 2004 de doamna T. și de domnul T. ar putea să nu aibă o legătură reală cu funcțiile de asistent parlamentar.
- 16 Prin decizia din 4 martie 2009, în urma unei proceduri contradictorii și după ce a consultat chestorii la 14 ianuarie 2009, secretarul general al Parlamentului (denumit în continuare „secretarul general”) a constatat că recurentului îi fusese plătită în mod necuvenit o sumă de 148 160,27 euro în cadrul articolului 14 din normele CID și a solicitat ordonatorului de credite al Parlamentului să ia măsurile necesare pentru recuperarea acestei sume.
- 17 În aceeași zi, ordonatorul de credite al Parlamentului a adresat recurentului o notă de debit prin care solicita rambursarea sumei de 148 160,27 euro.
- 18 După ce dosarul cu privire la neregulile în cauză i-a fost transmis de secretarul general la 21 octombrie 2008, Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) a notificat la 14 august 2009 Parlamentului și recurentului deschiderea unei investigații.
- 19 După ce l-a investigat și după ce a audiat recurentul la 6 iulie 2011, OLAF a transmis Parlamentului la 14 octombrie 2011 o copie a raportului său final de investigație (denumit în continuare „raportul OLAF”). În acest raport se concluzionează că recurentul a primit în mod necuvenit indemnizații

pentru funcțiile exercitate de doamna T., de domnul T. și de doamna B. și se recomandă Parlamentului să efectueze demersurile necesare pentru recuperarea sumelor datorate. La 25 octombrie 2011, OLAF a notificat recurentului închiderea investigației.

- 20 La 28 mai 2013, pe baza raportului OLAF, secretarul general a informat recurentul, în temeiul articolului 27 alineatul (3) din normele CID, cu privire la intenția sa de a proceda la recuperarea în întregime a sumelor plătite de Parlament în raport cu doamna T., cu domnul T. și cu doamna B. și l-a invitat să își prezinte observațiile în această privință.
- 21 La 25 iunie 2013, recurentul a fost ascultat de secretarul general în cadrul unei audieri. La 27 iunie 2013, recurentul a trimis secretarului general un proces-verbal al audierii. Chestorii au fost consultați de secretarul general la 2 iulie 2013.
- 22 Prin decizia în litigiu, secretarul general a constatat că, deși decizia din 4 martie 2009 prevedea recuperarea unei sume de 148 160,27 euro, o sumă suplimentară de 107 694,72 euro fusese plătită în mod necuvenit recurentului și a solicitat ordonatorului de credite al Parlamentului să ia măsurile necesare pentru recuperarea acestei din urmă sume. În esență, secretarul general a considerat că recurentul nu furnizase elementele probante care să permită să se demonstreze că doamna T., domnul T. și doamna B. efectuaseră activități de asistent parlamentar.
- 23 Constatând că sumele plătite cu titlu de indemnizație de asistență parlamentară reprezentau un total de 255 854,99 euro, din care o parte făcuse obiectul deciziei din 4 martie 2009, decizia în litigiu precizează că o sumă de 107 694,72 euro nu este conformă cu normele CID și că trebuie recuperată. La 5 iulie 2013, ordonatorul de credite al Parlamentului a emis nota de debit în litigiu prin care se dispunea recuperarea sumei de 107 694,72 euro înainte de 31 august 2013.

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

- 24 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 3 septembrie 2013, recurentul a introdus o acțiune prin care solicita anularea deciziei în litigiu și a notei de debit în litigiu.
- 25 În susținerea acțiunii sale, recurentul a invocat cinci motive, întemeiate, primul, pe încălcarea procedurii prevăzute de normele de aplicare, precum și a principiilor contradictorialității și respectării dreptului la apărare, al doilea, pe o aplicare eronată a normelor CID, al treilea, pe o eroare de apreciere a documentelor justificative, al patrulea, pe lipsa imparțialității secretarului general și, în sfârșit, al cincilea, pe împrejurarea că sumele a căror recuperare se solicită erau prescrise. Considerând că sumele în discuție erau prescrise, iar semnatarul notei de debit în litigiu nu își justifică calitatea de ordonator de credite, recurentul a solicitat de asemenea Tribunalului anularea acestei note.
- 26 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a respins pe fond, fără a se pronunța asupra excepțiilor de inadmisibilitate ridicate de Parlament, acțiunea recurentului.

Concluziile părților în recurs

- 27 Domnul Marchiani solicită Curții anularea hotărârii atacate.
- 28 Parlamentul solicită Curții:
- respingerea recursului și
 - obligarea recurentului la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

- 29 În susținerea recursului formulat, recurentul invocă cinci motive.
- 30 Parlamentul consideră, cu titlu principal, că recursul este inadmisibil în ansamblul său. Cu titlu subsidiar, Parlamentul arată că motivele invocate în susținerea recursului trebuie să fie respinse ca fiind în parte inadmisibile și în parte nefondate.

Cu privire la admisibilitatea recursului în ansamblul său

- 31 Parlamentul invocă inadmisibilitatea recursului în ansamblul său pentru motivul că recurentul s-ar limita, în esență, să reproducă motivele și argumentele pe care le-a prezentat deja în fața Tribunalului, fără a formula o argumentație care să vizeze în mod specific raționamentul reținut de Tribunal în hotărârea atacată.
- 32 În această privință trebuie să se constate însă că argumentația Parlamentului este formulată în mod general și nu este susținută deloc printr-o analiză precisă a argumentației dezvoltate de recurent în cadrul recursului său.
- 33 În aceste condiții, este necesar să se respingă excepția de inadmisibilitate în măsura în care este îndreptată împotriva recursului în ansamblul său.
- 34 Constatarea efectuată la punctul precedent nu prejudică însă în niciun caz examinarea admisibilității anumitor motive luate separat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2013, Franța/Comisia, C-601/11 P, EU:C:2013:465, punctele 70, 71 și 73).

Cu privire la primul motiv

Argumentația părților

- 35 Prin intermediul primului motiv, care cuprinde șase aspecte, recurentul susține, în esență, că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în aplicarea normelor de aplicare, a viciat hotărârea atacată printr-o motivare contradictorie și a încălcat principiul respectării dreptului la apărare.
- 36 Parlamentul susține că primul, al cincilea și al șaselea aspect ale primului motiv sunt inadmisibile, atât timp cât, prin intermediul acestor aspecte, recurentul s-ar limita să reia, fără a critica în mod specific motivarea Tribunalului din hotărârea atacată, argumentația prezentată în fața acestuia din urmă. În rest, acest motiv ar fi în parte inoperant și în parte nefondat.

Aprecierea Curții

- 37 În ceea ce privește inadmisibilitatea primului, a celui de al cincilea și a celui de al șaselea aspect ale primului motiv, invocată de Parlament, trebuie amintit că, dacă o parte contestă interpretarea sau aplicarea dreptului Uniunii efectuată de Tribunal, aspectele de drept analizate în primă instanță pot fi rediscutate în cadrul recursului. Într-adevăr, dacă o parte nu ar putea să se bazeze astfel în recurs pe motive și pe argumente utilizate deja în fața Tribunalului, procedura de recurs ar fi lipsită de o parte din sensul său (a se vedea în special Hotărârea din 21 septembrie 2010, Suedia și alții/API și Comisia, C-514/07 P, C-528/07 P și C-532/07 P, EU:C:2010:541, punctul 116).

- 38 În speță, deși este adevărat că anumite pasaje ale argumentației dezvoltate de recurent în cadrul primului motiv sunt lipsite de rigoare, rezultă totuși clar din recurs că argumentele dezvoltate în cadrul primului, al celui de al cincilea și al celui de al șaselea aspect ale acestui motiv urmăresc să demonstreze că Tribunalul ar fi săvârșit erori de drept în aplicarea normelor de aplicare și ar fi încălcat dreptul la apărare al recurentului. Aceste aspecte sunt, prin urmare, admisibile.
- 39 Prin intermediul primului aspect al primului motiv, recurentul susține că Tribunalul a încălcat textul explicit al articolului 68 alineatul (3) din normele de aplicare, care precizează că această dispoziție se aplică de asemenea foștilor deputați și terților, prin faptul că a apreciat că respectivele norme de aplicare nu se aplicau procedurii de recuperare desfășurate împotriva recurentului, deși este cert că acesta din urmă este un fost deputat.
- 40 În această privință, rezultă din cuprinsul articolului 68 alineatul (1) din normele de aplicare că „[o]rice sumă vărsată în mod nejustificat în aplicarea prezentelor norme trebuie restituită”. Acest alineat precizează astfel domeniul de aplicare material al respectivului articol 68, limitându-l la recuperarea sumelor plătite în temeiul normelor de aplicare amintite. Or, este cert că sumele în discuție în speță au fost plătite recurentului în temeiul normelor CID, iar nu al normelor de aplicare, a căror intrare în vigoare este ulterioară plăților în litigiu. În consecință, fără a săvârși o eroare de drept, Tribunalul a exclus, la punctele 27 și 28 din hotărârea atacată, aplicabilitatea în speță a articolului 68 din normele de aplicare, împrejurarea că această dispoziție face referire la foștii deputați neavând incidență în această privință.
- 41 Pe de altă parte, trebuie să se arate că, potrivit articolului 72 alineatele (1), (3) și (4) din normele de aplicare, această dispoziție urmărește să instituie o procedură de contestare care permite secretarului general să examineze obiecțiuni formulate de deputați și de foști deputați, precum și de avânzii lor cauză în ceea ce privește aplicarea corectă a măsurilor menționate în privința lor. Or, în măsura în care Tribunalul a declarat în mod corect că procedura de restituire a plății nedatorate desfășurată împotriva recurentului nu era întemeiată pe articolul 68 din normele de aplicare, trebuie să se aprecieze că orice obiecție a recurentului referitoare la derularea acestei proceduri nu poate fi considerată drept o contestație în sensul respectivului articol 72.
- 42 În consecință, Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept prin faptul că a exclus, la punctele 27, 28 și 31 din hotărârea atacată, aplicabilitatea normelor de aplicare în privința procedurii de recuperare a creanțelor în discuție în speță.
- 43 În aceste împrejurări, trebuie de asemenea să se respingă al cincilea aspect al motivului menționat, întemeiat pe eroarea de drept pe care ar fi săvârșit-o Tribunalul prin faptul că a apreciat că decizia în litigiu a putut fi adoptată în temeiul articolelor 78-80 din Regulamentul nr. 966/2012, deși doar normele de aplicare ar fi trebuit să fie aplicate procedurii de restituire a plății nedatorate desfășurate împotriva unui fost deputat.
- 44 Astfel, simpla împrejurare că articolele 78-80 din Regulamentul nr. 966/2012 nu cuprind norme care să privească în mod specific procedura referitoare la recuperarea unor creanțe de la deputați europeni, ci se referă la constatarea creanțelor Uniunii și la ordonanțarea recuperărilor, astfel cum a arătat Tribunalul la punctul 31 din hotărârea atacată, nu poate determina aplicabilitatea normelor de aplicare cu încălcarea domeniului lor de aplicare material.
- 45 Prin urmare, trebuie respinse primul și al cincilea aspect ale primului motiv.
- 46 În ceea ce privește al doilea și al patrulea aspect ale primului motiv, întemeiate pe o pretinsă motivare contradictorie a hotărârii atacate în ceea ce privește aplicabilitatea în speță a articolului 68 din normele de aplicare, precum și a normelor CID, trebuie să se constate că acestea se întemeiază pe o interpretare eronată a hotărârii atacate.

- 47 Astfel, în primul rând, Tribunalul, după ce a apreciat, la punctele 27 și 28 din hotărârea atacată, că normele de aplicare nu erau aplicabile procedurii desfășurate împotriva recurentului, a indicat în mod clar, la punctul 29 din această hotărâre, că va examina argumentele recurentului întemeiate pe o aplicare eronată a articolelor 68 și 72 din normele de aplicare „independent de problema dacă restituirea sumelor nedatorate trebuia să aibă loc în temeiul normelor de aplicare” și „presupunând că normele de aplicare ar fi fost aplicabile”. Prin urmare, Tribunalul nu a viciat hotărârea atacată printr-o motivare contradictorie în ceea ce privește aplicabilitatea în speță a respectivului articol 68, în măsura în care a procedat, cu titlu suplimentar, la examinarea încălcării normelor de aplicare.
- 48 În al doilea rând, rezultă din hotărârea atacată că Tribunalul a constatat, la punctul 27 din hotărârea menționată, că, deși plata sumelor în discuție, care a avut loc între anul 2001 și anul 2004, a fost efectuată în temeiul normelor CID, acestea din urmă au fost abrogate, astfel cum a precizat Tribunalul la punctul 30 din aceeași hotărâre, la data intrării în vigoare a Deciziei 2005/684/CE, Euratom a Parlamentului European din 28 septembrie 2005 de adoptare a Statutului deputaților în Parlamentul European (JO 2005, L 262, p. 1, Ediție specială, 01/vol. 6, p. 28). În aceste condiții, Tribunalul a apreciat în mod întemeiat, la punctul 31 din hotărârea atacată, fără a vicia hotărârea prin nicio contradicție în această privință, că procedura de recuperare a sumelor plătite în mod nejustificat, în contextul în care decizia în litigiu a fost adoptată în anul 2013, nu se putea întemeia pe normele CID.
- 49 Pe de altă parte, întrucât Tribunalul a apreciat în mod întemeiat, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 40-44 din prezenta hotărâre, că normele de aplicare nu erau aplicabile în speță, trebuie să se constate și că al treilea și al patrulea aspect ale primului motiv al recurentului, în măsura în care sunt întemeiate pe o interpretare eronată a raportului dintre articolele 68 și 72 din normele de aplicare menționate, precum și pe o denaturare a conținutului scrisorii din 27 iunie 2013, care, potrivit recurentului, ar fi trebuit să fie considerată o contestație în sensul articolului 72 amintit, sunt îndreptate împotriva unor motive neesențiale ale hotărârii atacate și nu pot, în temeiul jurisprudenței constante a Curții, să determine anularea acestei hotărâri (a se vedea Hotărârea din 21 decembrie 2011, Franța/People’s Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EU:C:2011:853, punctul 79, și Hotărârea din 13 februarie 2014, Ungaria/Comisia, C-31/13 P, EU:C:2014:70, punctul 82).
- 50 Având în vedere cele ce precedă, se impune să se respingă al doilea, al treilea și al patrulea aspect ale primului motiv.
- 51 În sfârșit, în ceea ce privește al șaselea aspect al acestui motiv, referitor la eroarea de drept a Tribunalului în ceea ce privește aprecierea legată de pretinsa încălcare de către Parlament a dreptului la apărare al recurentului, trebuie amintit că principiul respectării dreptului la apărare în orice procedură deschisă împotriva unei persoane și susceptibilă să conducă la un act cauzator de prejudiciu reprezintă un principiu general al dreptului Uniunii care se aplică chiar și în lipsa unei reglementări specifice în această privință. Acest principiu impune ca destinatarii unor decizii care le afectează în mod semnificativ interesele să aibă posibilitatea de a-și face cunoscut în mod util punctul de vedere cu privire la elementele reținute în sarcina lor pentru a fundamenta aceste decizii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 februarie 1992, Țările de Jos și alții/Comisia, C-48/90 și C-66/90, EU:C:1992:63, punctele 44 și 45, Hotărârea din 24 octombrie 1996, Comisia/Lisrestal și alții, C-32/95 P, EU:C:1996:402, punctul 30, precum și Hotărârea din 9 iunie 2005, Spania/Comisia, C-287/02, EU:C:2005:368, punctul 37).
- 52 Or, prin intermediul acestui aspect, recurentul reproșează Tribunalului că, la punctul 37 din hotărârea atacată, a apreciat eronat că necomunicarea scrisorii sale din 27 iunie 2013 către chestori nu a adus atingere dreptului său la apărare, din moment ce acești chestori ar fi emis avizul fără a cunoaște poziția recurentului.

- 53 În această privință, reiese din cuprinsul punctelor 32-39 din hotărârea atacată că Tribunalul a analizat dacă, în lipsa unei proceduri specifice de restituire a plății nedatorate prevăzute de Regulamentul nr. 966/2012, dreptul la apărare al recurentului a fost respectat în procedura care a condus la adoptarea deciziei în litigiu. Tribunalul a constatat, la punctul 33 din hotărârea atacată, fără ca acest aspect să fie pus în discuție de recurent în recursul său, că, înainte de adoptarea deciziei în litigiu, „secretarul general, pe de o parte, l-a ascultat pe recurent și, pe de altă parte, a consultat chestorii”.
- 54 Recurentul nu invocă nici o denaturare a aprecierii factuale efectuate de Tribunal, la punctul 36 din hotărârea atacată, potrivit căreia, contrar celor susținute de el în fața Tribunalului, chestorii nu s-au pronunțat în procedura care a condus la adoptarea deciziei în litigiu, ci au fost doar consultați, avizul lor nefiind obligatoriu pentru secretarul general la adoptarea acestei decizii.
- 55 Pe de altă parte, astfel cum a constatat Tribunalul la punctul 37 din hotărârea atacată, fără ca această apreciere să fie pusă în discuție de recurent în recursul său, deși Parlamentul a admis că scrisoarea din 27 iunie 2013 nu a fost comunicată chestorilor, această scrisoare nu constituie decât un proces-verbal, întocmit de recurent, al audierii acestuia din urmă de către secretarul general. Or, în lipsa oricărui element suplimentar care să demonstreze în ce mod necomunicarea respectivei scrisori către chestorii în cadrul consultării acestora ar încălca cerințele care decurg din respectarea dreptului la apărare al recurentului, amintite la punctul 51 din prezenta hotărâre, trebuie să se considere că Tribunalul a înlăturat în mod întemeiat argumentul recurentului întemeiat pe încălcarea dreptului său la apărare. În consecință, se impune respingerea celui de al șaselea aspect al primului motiv de recurs.
- 56 Având în vedere ceea ce precedă, primul motiv trebuie respins în întregime.

Cu privire la al doilea motiv

Argumentația părților

- 57 Prin intermediul celui de al doilea motiv, recurentul arată că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a apreciat, la punctul 54 din hotărârea atacată, că sarcina probei referitoare la utilizarea indemnizației de asistență parlamentară în conformitate cu normele CID revenea, în cadrul procedurii de recuperare a acestor indemnizații, recurentului, iar nu Parlamentului. Tribunalul ar fi trebuit să admită faptul că, ținând seama de împrejurarea, pe de o parte, că recurentul ar fi îndeplinit condițiile prevăzute de aceste norme în ceea ce privește acordarea respectivei indemnizații în momentul în care a solicitat-o și, pe de altă parte, că decizia în litigiu a fost adoptată după mai mult de nouă ani de la sfârșitul mandatului recurentului, sarcina probei revenea Parlamentului.
- 58 Parlamentul susține că acest motiv, în măsura în care este întemeiat pe o aplicare eronată a normelor CID în ceea ce privește sarcina probei utilizării conforme a indemnizațiilor de asistență parlamentară, este inoperant, dat fiind că este îndreptat împotriva unor motive neesențiale ale hotărârii atacate. În măsura în care se referă la încălcarea principiului termenului rezonabil în ceea ce privește sarcina probei menționate, Parlamentul consideră că respectivul motiv este nefondat.

Aprecierea Curții

- 59 Trebuie să se constate că al doilea motiv, în măsura în care este întemeiat pe o eroare de drept pe care ar fi săvârșit-o Tribunalul prin faptul că a apreciat, la punctul 54 din hotărârea atacată, „că revenea [...] reclamantului sarcina de a prezenta elemente care să permită contestarea deciziei [în litigiu] în măsura în care aceasta din urmă precizează că reclamantul nu a prezentat niciun element probant de natură să indice că asistenții parlamentari în cauză ar fi efectuat activități de asistenți parlamentari în sensul articolului 14 din normele CID”, este îndreptat împotriva unor motive neesențiale ale hotărârii atacate.

Astfel, rezultă din cuprinsul punctului 54 din hotărârea atacată că obiecția recurentului referitoare la sarcina probei care pretinde că revine Parlamentului a fost prezentată pentru prima dată în fața Tribunalului în stadiul replicii și că a fost declarată inadmisibilă pentru acest motiv de către Tribunal.

- 60 În această măsură, motivul menționat trebuie, așadar, în temeiul jurisprudenței amintite la punctul 49 din prezenta hotărâre, să fie respins ca inoperant.
- 61 Pe de altă parte, în măsura în care recurentul susține de asemenea că Tribunalul ar fi reținut în mod eronat o repartizare a sarcinii probei în favoarea Parlamentului în ceea ce privește utilizarea indemnizațiilor de asistență parlamentară în conformitate cu normele CID în pofida perioadei lungi care s-a scurs între sfârșitul mandatului deputatului și data adoptării deciziei în litigiu, trebuie să se sublinieze că reiese din dosarul de primă instanță că o astfel de argumentație nu a fost prezentată în fața Tribunalului. Prin urmare, acest argument prezintă un caracter nou și trebuie respins, în temeiul jurisprudenței constante a Curții, ca fiind inadmisibil (Hotărârea din 8 martie 2016, Grecia/Comisia, C-431/14 P, EU:C:2016:145, punctul 55 și jurisprudența citată).
- 62 Prin urmare, al doilea motiv trebuie respins.

Cu privire la al treilea motiv

Argumentația părților

- 63 Prin intermediul celui de al treilea motiv, recurentul reproșează Tribunalului, în primul rând, încălcarea principiului contradictorialității prin faptul că a omis să se pronunțe asupra încălcării articolului 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”), în condițiile în care respectarea CEDO ar fi obligatorie pentru Parlament în calitate de instituție a Uniunii.
- 64 În al doilea rând, recurentul apreciază că principiul imparțialității care rezultă din cuprinsul articolului 6 din CEDO are un domeniu de aplicare mult mai extins decât principiul bunei administrări reținut de Tribunal în hotărârea atacată în vederea pronunțării asupra motivului corespunzător invocat în susținerea cererii în fața sa. Prin urmare, Tribunalul ar fi încălcat principiul imparțialității.
- 65 Parlamentul consideră, cu titlu principal, că cel de al treilea motiv trebuie să fie respins ca inadmisibil, întrucât recurentul se limitează la repetarea argumentelor pe care le-a prezentat deja în fața Tribunalului. În definitiv, acest motiv ar fi întemeiat pe o interpretare eronată a hotărârii atacate, întrucât Tribunalul ar fi motivat în mod corespunzător respingerea motivului dedus din pretinsa parțialitate a secretarului general. În orice caz, articolul 6 din CEDO nu poate fi aplicabil procedurii în fața secretarului general.

Aprecierea Curții

- 66 În ceea ce privește, mai întâi, argumentul Parlamentului potrivit căruia al treilea motiv trebuie să fie declarat inadmisibil, trebuie să se sublinieze, ținând seama de jurisprudența amintită la punctul 37 din prezenta hotărâre, că, din moment ce o parte contestă interpretarea sau aplicarea dreptului Uniunii efectuată de Tribunal, aspectele de drept analizate în primă instanță pot fi rediscutate în cadrul recursului, procedura de recurs fiind în caz contrar lipsită de o parte din sensul său. Acest argument este cu atât mai relevant cu cât se reproșează Tribunalului că a omis în mod eronat să examineze un motiv al recurentului (a se vedea Ordonanța din 22 iunie 2004, Meyer/Comisia, C-151/03 P, nepublicată, EU:C:2004:381, punctul 50).

- 67 Or, prin intermediul celui de al treilea motiv, recurentul reproșează Tribunalului faptul că a omis să se pronunțe asupra argumentului său întemeiat pe încălcarea articolului 6 din CEDO în speță. Cel de al treilea motiv al recursului este, așadar, admisibil.
- 68 În această privință, trebuie arătat că, prin argumentul potrivit căruia Tribunalul nu s-ar fi pronunțat asupra obiecției întemeiate pe articolului 6 din CEDO, recurentul reproșează în realitate Tribunalului că nu s-a pronunțat, în cadrul examinării obiecției întemeiate pe încălcarea principiului imparțialității, asupra argumentului său, formulat pentru prima dată în stadiul replicii, potrivit căruia acest principiu ar fi consacrat și prin respectivul articol 6, a cărui respectare ar fi obligatorie pentru Parlament, în calitate de instituție a Uniunii.
- 69 Or, potrivit unei jurisprudențe constante, obligația Tribunalului de a-și motiva hotărârile nu implică faptul că acesta este obligat să răspundă în detaliu la fiecare argument invocat (a se vedea Hotărârea din 9 septembrie 2008, FIAMM și alții/Consiliul și Comisia, C-120/06 P și C-121/06 P, EU:C:2008:476, punctul 91, precum și Ordonanța din 29 octombrie 2009, Portela/Comisia, C-85/09 P, nepublicată, EU:C:2009:685, punctul 31). Prin urmare, motivarea reținută de Tribunal poate fi implicită, cu condiția să permită persoanelor interesate să cunoască motivele deciziei Tribunalului, iar Curții să dispună de elemente suficiente pentru a-și exercita controlul (a se vedea, printre altele, Hotărârea din 22 mai 2008, Evonik Degussa/Comisia, C-266/06 P, EU:C:2008:295, punctul 103, și Hotărârea din 8 martie 2016, Grecia/Comisia, C-431/14 P, EU:C:2016:145, punctul 38).
- 70 Ținând seama de această jurisprudență, trebuie să se constate că, deși Tribunalul nu s-a pronunțat expres, la punctele 63-68 din hotărârea atacată, asupra articolului 6 din CEDO, rezultă totuși în mod clar din motivele reținute de Tribunal că acesta s-a exprimat asupra obiecției întemeiate pe principiul imparțialității, respingând-o printr-o motivare care permite recurentului să înțeleagă motivele deciziei sale, iar Curții să își exercite controlul. În această privință, Tribunalul a arătat în special, la punctul 63 din hotărârea atacată, că principiul bunei administrări, aplicabil tuturor instituțiilor Uniunii, implică obligația fiecărei instituții de a examina în mod imparțial toate elementele relevante ale speței. În plus, Tribunalul a arătat, la punctul 64 din această hotărâre, că secretarul general trebuie să își ia angajamentul solemn în fața Biroului Parlamentului să își exercite funcțiile cu deplină imparțialitate și potrivit conștiinței sale. În continuare, Tribunalul a apreciat, la punctele 65-68 din hotărârea menționată, la capătul unei examinări detaliate, că secretarul general nu și-a încălcat acest angajament atunci când a adoptat decizia în litigiu. Tribunalul s-a pronunțat astfel, la punctele 63-68 din hotărârea atacată, asupra obiecției recurentului întemeiate pe încălcarea principiului imparțialității.
- 71 Pe de altă parte, fără să fie necesară pronunțarea asupra problemei dacă articolul 6 din CEDO se aplică unei proceduri administrative referitoare la restituirea plății nedatorate desfășurate de Parlament, trebuie să se arate că, în măsura în care se limitează la a susține că principiul imparțialității care rezultă din această dispoziție are un domeniu de aplicare mai extins decât în contextul principiului bunei administrări, recurentul nu invocă totuși niciun argument juridic care să permită repunerea în discuție a constatărilor Tribunalului care figurează la punctele 63-68 din hotărârea atacată.
- 72 În consecință, acest argument trebuie respins ca inadmisibil în temeiul jurisprudenței constante a Curții potrivit căreia un recurs trebuie să indice cu precizie elementele criticate din hotărârea a cărei anulare se solicită, precum și argumentele juridice care susțin în mod concret această cerere (Hotărârea din 11 aprilie 2013, Mindo/Comisia, C-652/11 P, EU:C:2013:229, punctul 21, și Hotărârea din 3 octombrie 2013, Inuit Tapiriit Kanatami și alții/Parlamentul European și Consiliul, C-583/11 P, EU:C:2013:625, punctul 46).
- 73 Prin urmare, al treilea motiv invocat în susținerea recursului formulat de recurent trebuie să fie respins.

Cu privire la al patrulea motiv

- 74 Prin intermediul celui de al patrulea motiv, recurentul arată că Tribunalul, prin faptul că a apreciat că recuperarea sumelor plătite în mod nejustificat nu era prescrisă, a săvârșit o eroare de drept. Acest motiv cuprinde patru aspecte. Se impune să se examineze al treilea aspect al prezentului motiv în primul rând, iar primul și al doilea aspect ale acestui motiv împreună.

Cu privire la al treilea aspect al celui de al patrulea motiv

– Argumentația părților

- 75 Prin intermediul celui de al treilea aspect al celui de al patrulea motiv, recurentul reproșează Tribunalului că a încălcat principiul protecției încrederii legitime prin faptul că a apreciat că recurentul nu putea să creadă că sumele care îi fuseseră plătite cu titlu de indemnizație de asistență parlamentară nu îi vor mai fi pretinse din cauza perioadei lungi care s-a scurs între data la care i-au fost plătite aceste sume și cea a adoptării deciziei în litigiu.

- 76 Parlamentul contestă argumentația recurentului.

– Aprecierea Curții

- 77 Trebuie amintit că dreptul de a se prevala de principiul protecției încrederii legitime presupune că autoritățile competente ale Uniunii au furnizat persoanei interesate asigurări precise, necondiționate și concordante, emise de surse autorizate și de încredere (a se vedea printre altele Hotărârea din 22 iunie 2006, Belgia și Forum 187/Comisia, C-182/03 și C-217/03, EU:C:2006:416, punctul 147, și Hotărârea din 7 aprilie 2011, Grecia/Comisia, C-321/09 P, EU:C:2011:218, punctul 45).
- 78 În această privință, Tribunalul a apreciat, la punctul 80 din hotărârea atacată, că recurentul nu a invocat niciun argument care să permită să se considere că, ținând seama de împrejurările speței, ar fi dobândit o încredere legitimă în faptul că sumele în cauză nu puteau fi recuperate. Pe de altă parte, Tribunalul a arătat că elementele aflate la dispoziția sa, referitoare la derularea procedurii desfășurate împotriva recurentului, excludeau posibilitatea ca acesta să fi avut o astfel de încredere, iar aceasta în pofida perioadei lungi scurse de la faptele care au condus la adoptarea deciziei în litigiu.
- 79 Astfel, având în vedere jurisprudența amintită la punctul 77 din prezenta hotărâre, trebuie să se considere că Tribunalul a apreciat în mod întemeiat că simpla împrejurare că s-a scurs o perioadă lungă între data la care au fost plătite aceste sume și cea a adoptării deciziei în litigiu nu este suficientă, *per se* și în lipsa oricărui alt element relevant, să genereze o încredere legitimă a recurentului în faptul că sumele în cauză nu vor mai fi pretinse.
- 80 În consecință, trebuie să se considere că Tribunalul a respins în mod întemeiat obiecția recurentului întemeiată pe încălcarea principiului protecției încrederii legitime.
- 81 Rezultă că al treilea aspect al celui de al patrulea motiv este nefondat.

Cu privire la primul și la cel de al doilea aspect ale celui de al patrulea motiv

– Argumentația părților

- 82 Prin intermediul primului aspect al celui de al patrulea motiv, recurentul arată că Tribunalul a încălcat Regulamentul nr. 1605/2002 și Regulamentul nr. 478/2007 prin faptul că a apreciat că sumele pretinse în temeiul deciziei în litigiu nu erau prescrise, deși ar fi trebuit să admită faptul că sumele, plătite în cursul anului 2001 și la începutul anului 2002, erau prescrise în 2007, în aplicarea termenului de prescripție de cinci ani prevăzut de Regulamentul nr. 1605/2002. În ceea ce privește sumele plătite în cursul celei de a doua jumătăți a anului 2002 și până în 2004, intrarea în vigoare a Regulamentului nr. 478/2007, care precizează că termenul de prescripție de cinci ani începe să curgă la expirarea termenului-limită comunicat debitorului în nota de debit, nu ar fi putut să întrerupă prescripția în curs, întrucât Parlamentul nu ar fi emis nicio notă de debit în speță în restul perioadei de prescripție.
- 83 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv, recurentul susține că Tribunalul, prin respingerea argumentației potrivit căreia nota de debit în litigiu, adoptată în temeiul Regulamentului delegat nr. 1268/2012, nu poate redeschide termenele de prescripție, care au expirat în 2009, a încălcat principiul neretroactivității.
- 84 Parlamentul contestă argumentația recurentului.

– Aprecierea Curții

- 85 Prin intermediul primului și al celui de al doilea aspect ale celui de al patrulea motiv, recurentul invocă faptul că reglementarea Uniunii în vigoare la data plății sumelor în litigiu prevedea un termen de prescripție de cinci ani pentru creanțele Uniunii față de terți și că norma privitoare la momentul de la care începe să curgă respectivul termen, potrivit căreia acesta ar începe să curgă de la data indicată în nota de debit, nu ar fi fost adoptată decât în cursul anului 2007.
- 86 Trebuie să se arate în această privință că Curtea a precizat deja că articolul 73a din Regulamentul nr. 1605/2002, care stabilea un termen de prescripție de cinci ani pentru creanțele Uniunii, nu poate, singur, fără normele sale de aplicare, să fie invocat în mod util pentru a stabili că o creanță a Uniunii este prescrisă (a se vedea Hotărârea din 13 noiembrie 2014, Nencini/Parlamentul, C-447/13 P, EU:C:2014:2372, punctele 43 și 44).
- 87 Prin urmare, acest articol 73a, care trebuie coroborat cu normele sale de aplicare prevăzute la articolul 85b din Regulamentul nr. 2342/2002, prevede un termen de prescripție de cinci ani pentru a permite organelor Uniunii să recupereze creanțele Uniunii față de terți, momentul de la care începe să curgă acest termen fiind termenul-limită comunicat debitorului în nota de debit (a se vedea Hotărârea din 13 noiembrie 2014, Nencini/Parlamentul, C-447/13 P, EU:C:2014:2372, punctele 45 și 46).
- 88 Această interpretare este valabilă și în cazul articolului 81 din Regulamentul nr. 966/2012 și al articolului 93 din Regulamentul delegat nr. 1268/2012, în vigoare la data adoptării deciziei în litigiu, întrucât aceste dispoziții corespund în esență articolului 73a din Regulamentul nr. 1605/2002 și, respectiv, articolului 85b din Regulamentul nr. 2342/2002.
- 89 Spre deosebire de ceea ce pare să considere recurentul, aceste dispoziții nu stabileau niciun termen în care trebuia comunicată debitorului o notă de debit începând de la data faptului generator al creanței în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 noiembrie 2014, Nencini/Parlamentul, C-447/13 P, EU:C:2014:2372, punctul 47). Prin urmare, Tribunalul a considerat în mod întemeiat că creanțele menționate în decizia în litigiu nu erau prescrise și că decizia în litigiu nu a fost adoptată cu încălcarea principiului neretroactivității.

- 90 În aceste împrejurări, primul și al doilea aspect ale celui de al patrulea motiv trebuie respinse ca nefondate.

Cu privire la al patrulea aspect al celui de al patrulea motiv

– Argumentația părților

- 91 Prin intermediul celui de al patrulea aspect al celui de al patrulea motiv de recurs, recurentul reproșează Tribunalului că nu a ținut seama de domeniul de aplicare al principiului termenului rezonabil, neluând în considerare toate împrejurările relevante ale cauzei. Recurentul apreciază că Tribunalul ar fi trebuit să recunoască, ținând seama de importanța sumelor în cauză, de complexitatea scăzută a cauzei, precum și de comportamentul exemplar al recurentului, că termenul de aproape zece ani care s-a scurs între sfârșitul mandatului recurentului și adoptarea deciziei în litigiu de către Parlament prezenta un caracter nerezonabil.
- 92 Parlamentul consideră, cu titlu principal, că Tribunalul nu ar fi trebuit să examineze în speță încălcarea termenului rezonabil, întrucât această încălcare nu fusese invocată de recurent în fața sa. Dacă ar trebui totuși să se considere că Tribunalul a invocat din oficiu motivul întemeiat pe încălcarea termenului rezonabil, acesta din urmă ar fi săvârșit o eroare de drept, întrucât acest motiv nu intră în categoria motivelor care pot sau care trebuie să fie invocate din oficiu de Tribunal. În orice caz, Tribunalul ar fi trebuit să invite părțile să prezinte observații în această privință. În aceste împrejurări, Parlamentul solicită Curții să procedeze la o substituie a motivelor hotărârii atacate.
- 93 Cu titlu subsidiar, Parlamentul consideră că Tribunalul nu a încălcat principiul termenului rezonabil.

– Aprecierea Curții

- 94 Trebuie să se arate că Curtea s-a pronunțat deja în sensul că respectarea unui termen de prescripție nu poate fi examinată din oficiu de instanța Uniunii, ci trebuie să fie invocată de partea interesată (Hotărârea din 8 noiembrie 2012, *Evropaïki Dynamiki/Comisia*, C-469/11 P, EU:C:2012:705, punctul 51 și jurisprudența citată). În speță, este cert că recurentul a invocat în mod expres în fața Tribunalului obiecția întemeiată pe o acțiune tardivă a Parlamentului în ceea ce privește constatarea creanței sale, în măsura în aceasta ar încălca dispozițiile Regulamentelor nr. 1605/2002 și nr. 2342/2002, care prevăd normele de prescripție aplicabile creanțelor deținute de Uniune față de terți.
- 95 În acest context, Tribunalul a apreciat în mod întemeiat, astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 89 din prezenta hotărâre, că nicio dispoziție a dreptului Uniunii nu preciza termenul în care o notă de debit, și anume actul prin care constatarea unei creanțe de către o instituție a Uniunii este adusă la cunoștința debitorului, trebuia să fie comunicată acestuia din urmă.
- 96 Or, reiese din jurisprudența Curții că, în astfel de circumstanțe, cerința securității juridice impune ca instituțiile Uniunii să își exercite puterile într-un termen rezonabil (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 septembrie 2002, *Falck și Acciaierie di Bolzano/Comisia*, C-74/00 P și C-75/00 P, EU:C:2002:524, punctele 139-141 și jurisprudența citată, Hotărârea din 28 februarie 2013, *Reexaminare Arango Jaramillo și alții/BEI*, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, punctul 28, precum și Hotărârea din 13 noiembrie 2014, *Nencini/Parlamentul*, C-447/13 P, EU:C:2014:2372, punctele 47 și 48), așa cum a arătat și Tribunalul la punctul 81 din hotărârea atacată.

- 97 Prin urmare, Tribunalul s-a pronunțat în mod întemeiat, la punctele 81-87 din hotărârea atacată, în condițiile tăcerii textelor aplicabile și ținând seama de împrejurările speței, asupra argumentelor recurentului întemeiate pe o acțiune tardivă a Parlamentului referitoare la constatarea creanțelor pe care le deținea față de acesta, inclusiv din perspectiva principiului termenului rezonabil.
- 98 În consecință, trebuie să fie respinse obiecțiile acestuia din urmă expuse la punctul 92 din prezenta hotărâre și să se examineze temeinicia celui de al patrulea aspect al celui de al patrulea motiv de recurs al recurentului, prin care acesta din urmă reproșează Tribunalului că nu a ținut seama de domeniul de aplicare al principiului termenului rezonabil.
- 99 În această privință, trebuie să se arate că aprecierea caracterului rezonabil al unui termen trebuie realizată în funcție de toate împrejurările aferente fiecărei cauze și în special de miza litigiului pentru persoana interesată, de complexitatea cauzei și de diferitele etape procedurale pe care le-a urmat instituția Uniunii, precum și de conduita părților în cursul procedurii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 iulie 2004, Spania/Comisia, C-501/00, EU:C:2004:438, punctul 53, Hotărârea din 7 aprilie 2011, Grecia/Comisia, C-321/09 P, EU:C:2011:218, punctul 34, precum și Hotărârea din 28 februarie 2013, Reexaminare Arango Jaramillo și alții/BEI, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, punctul 28 și jurisprudența citată).
- 100 Astfel, caracterul rezonabil al unui termen nu poate fi examinat prin trimiterea la o limită maximă precisă, determinată în mod abstract (Hotărârea din 7 aprilie 2011, Grecia/Comisia, C-321/09 P, EU:C:2011:218, punctul 33, și Hotărârea din 28 februarie 2013, Reexaminare Arango Jaramillo și alții/BEI, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, punctele 29 și 30).
- 101 În ceea ce privește contextul specific al speței, Curtea a precizat deja că articolul 73a din Regulamentul nr. 1605/2002, care corespunde, în esență, articolului 81 din Regulamentul nr. 966/2012, urmărește să limiteze în timp posibilitatea recuperării creanțelor Uniunii față de terți, în vederea respectării principiului bunei gestiuni financiare, și stabilește în acest sens un termen de cinci ani, și că articolul 85b din Regulamentul nr. 2342/2002, care corespunde articolului 93 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1268/2012, prevede că acest termen începe să curgă la expirarea termenului-limită comunicat debitorului în nota de debit (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 noiembrie 2014, Nencini/Parlamentul, C-447/13 P, EU:C:2014:2372, punctul 45).
- 102 Având în vedere acest articol 73a, s-a apreciat că, în condițiile tăcerii textelor aplicabile în ceea ce privește termenul de comunicare a unei note de debit debitorului de către o instituție a Uniunii, acest termen trebuie să fie, în principiu, prezumat nerezonabil atunci când respectiva comunicare intervine după o perioadă de cinci ani de la data la care instituția a fost în mod normal în măsură să își invoce creanța (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 noiembrie 2014, Nencini/Parlamentul, C-447/13 P, EU:C:2014:2372, punctele 48 și 49).
- 103 În această privință, trebuie să se considere că, ținând seama de articolul 78 alineatele (1) și (2) din Regulamentul nr. 966/2012, precum și de articolele 81 și 82 din Regulamentul delegat nr. 1268/2012, o instituție a Uniunii este în mod normal în măsură să își invoce creanța începând de la data la care această instituție dispune de documentele justificative care permit identificarea unei anumite creanțe ca certă, lichidă și exigibilă sau ar fi putut să dispună de astfel de documente justificative dacă ar fi acționat cu diligența necesară.
- 104 În acest context, trebuie să se precizeze că durata mai mare de cinci ani care s-a scurs între data la care instituția a fost în mod normal în măsură să își invoce creanța și data comunicării unei note de debit nu poate să determine automat încălcarea principiului termenului rezonabil. Astfel, se impune totodată, ținând seama de jurisprudența amintită la punctul 99 din prezenta hotărâre, să se verifice dacă o asemenea durată se poate explica prin împrejurările proprii cauzei.

- 105 În acest sens, la punctul 49 din Hotărârea din 13 noiembrie 2014, Nencini/Parlamentul (C-447/13 P, EU:C:2014:2372), Curtea s-a referit la perioada de cinci ani vizată la punctul amintit nu ca la o limită maximă dincolo de care comunicarea unei note de debit de către instituție debitorului ar trebui, independent de împrejurările speței, să fie considerată ca fiind în mod necesar intervenită într-un termen nerezonabil, ci în susținerea prezumției, de altfel refragabilă, evocate la punctul 102 din prezenta hotărâre.
- 106 De asemenea, o comunicare a unei astfel de note de debit într-un termen inferior respectivului termen de cinci ani, într-o cauză cu o complexitate redusă, a cărei miză pentru debitor ar fi importantă sau în care instituția Uniunii nu ar fi dat dovadă de diligență, în special în ceea ce privește obținerea documentelor justificative care să îi permită să identifice o creanță ca fiind certă, lichidă și exigibilă, ar putea să nu îndeplinească cerințele principiului termenului rezonabil. Într-o astfel de ipoteză, ar reveni debitorului sarcina de a prezenta proba caracterului nerezonabil al unui astfel de termen inferior termenului de cinci ani.
- 107 În cazul de față, prin decizia în litigiu, Parlamentul dorește să obțină de la recurent rambursarea unui quantum suplimentar pe care i l-a plătit cu titlu de indemnizații de asistență parlamentară și care se adaugă celui deja pretins prin decizia secretarului general din 4 martie 2009 privind cererea de rambursare. Această cerere de rambursare suplimentară a fost adresată ca urmare a depunerii, la 14 octombrie 2011, a raportului OLAF, din care rezultă că niciunul dintre cei trei asistenți ai recurentului nu efectua activități de asistență parlamentară. În aceste împrejurări, trebuie să se considere că Parlamentul era în speță în mod normal în măsură să își invoce creanța, în sensul precizat la punctul 103 din prezenta hotărâre, la data transmiterii acestui raport. Întrucât nota de debit în litigiu a fost emisă de Parlament la 5 iulie 2013, termenul în care aceasta din urmă a fost comunicată recurentului nu poate fi considerat ca fiind nerezonabil.
- 108 În consecință, în conformitate cu jurisprudența amintită la punctul 99 din prezenta hotărâre, Tribunalul a putut să aprecieze, fără a săvârși o eroare de drept, că Parlamentul, atunci când a adoptat decizia în litigiu și nota de debit în litigiu, nu și-a încălcat obligațiile care îi reveneau potrivit principiului termenului rezonabil, ținând seama de împrejurările cauzei, în special de cele referitoare la conduita și la diligența instituției Uniunii în gestionarea procedurii care a condus la adoptarea acestei decizii și a acestei note.
- 109 Având în vedere ceea ce precedă, al patrulea aspect al celui de al patrulea motiv invocat de recurent în susținerea recursului său este nefondat.
- 110 În consecință, al patrulea motiv trebuie respins în întregime.

Cu privire la al cincilea motiv

- 111 Prin intermediul celui de al cincilea motiv, recurentul reproșează Tribunalului că a respins cererea sa de anulare a notei de debit în litigiu, deși ar fi trebuit să constate că sumele pretinse prin decizia în litigiu erau prescrise și, în consecință, să anuleze această notă.
- 112 Parlamentul consideră că argumentele dezvoltate de recurent în cadrul acestui motiv nu constituie decât o simplă repetare a argumentelor invocate în fața Tribunalului. În orice caz, s-ar impune respingerea lor, întrucât recurentul ar pretinde în mod eronat că recuperarea sumelor vizate de decizia în litigiu era prescrisă.
- 113 În ceea ce privește al cincilea motiv, este suficient să se arate că respingerea celui de al patrulea motiv, întemeiat pe încălcarea normelor de prescripție și a principiului termenului rezonabil, implică, pe cale de consecință și pentru aceleași motive, respingerea celui de al cincilea motiv.

114 Întrucât niciunul dintre motivele de recurs nu poate fi admis, acesta trebuie respins în totalitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 115 Conform articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.
- 116 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din același regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.
- 117 Întrucât recurentul a căzut în pretenții, iar Parlamentul a solicitat obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată, se impune obligarea recurentului la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Îl obligă pe domnul Jean-Charles Marchiani la plata cheltuielilor de judecată.

Semnături